

Csaba Zágón* – Dézsi Zsolt* – Szabó Andrea*: Kompetenciaalapú vámügyi felsőoktatás az EU tagállamokban

---

Absztrakt

Dolgozzanak akár a közszoalgalatban, vagy a magán szektorban, a vámszakma felkészült művelői elengedhetetlenül fontosak a kereskedelmi ellátó láncok működésben tartása és azok biztonsága terén egyaránt. A hatékony külkereskedelem, annak olcsó, biztonságos és fenntartható működése jelentős mértékben azon múlik, hogy sikerül-e felkészült, színvonalas és alkalmazásra kész tudással rendelkező szakembereket kiképezni, őket a pályára irányítani és ott megtartani. Ezt a fontos tevékenységet az Európai Unió közös vámterületére vonatkozó egységes vámszabályoknak megfelelően olyan szakemberek végzik a tagállamokban, akik az őket alkalmazó sokféle szervezetek ellenére lényegét tekintve azonos szakmai követelményeknek felelnek meg. A szakemberek képzését biztosító felsőoktatási programok tartalmi és minőségi követelmények alapján megvalósuló értékelése hiánypótlónak bizonyult. Ennek élére az Európai Bizottság Vám- és Adóügyi Főigazgatósága állt, amely egyrészt tagállami szakértők bevonásával kidolgozta a kompetencia alapú vámügyi képzések kereteit, másrészt pedig arra ösztönözte a tagállamok felsőoktatási intézményeit, hogy pályázat során vizsgáltassák meg a vámügyi oktatási programjaikat. A Bizottság egy szakértőkből választott testület közreműködésével értékeli a benyújtott programokat. A szerzők mind a keretek kidolgozása, a pályázat elkészítés, illetve a bíráló területén kipróbálhatták képességeiket. A tanulmány publikálásának célja az EU elismerési eljárásához vezető okoknak, az eljárások jellemzőinek és ezek során összegyűlt tapasztalatainak ismertetése.

Kulcsszavak: vámügyi felsőoktatás, kompetencia keretrendszer, EU elismerési eljárás

Abstract

The well-prepared practitioners of the customs profession, either they serve in the public or the private sector, are essential for both the operation and security of the trade supply chains. The effective foreign trade and its competitive, secure and sustainable operation highly depend on the quality skilled and ready-to-work professionals. It is a key if they get career guidance and, in longer terms, how they could be retained for the profession. This vital activity is carried out in the Member States following unified customs regulations for the common customs area of the European Union by professionals who meet mainly the same professional requirements independently from their diverse employing organisations. From the content and quality criteria point of view, the evaluation of the higher education programs has been proven gap-filler. The European Commission's Directorate-General for Customs and Taxation took the initiative and, with the extensive assistance of the Member States' experts, they developed competency frameworks for customs higher education programmes on the one hand. On the other, the Commission encouraged Member States' higher education institutions to apply their customs education programs to be evaluated and composed board of experts for the evaluation process, respectively. The study authors gained experience in the framework development, the elaboration, and the assessment of the applications. The aim

---

* CSABA Zágón, PhD., pénzügyőr őrnagy, adjunktus, NKE RTK, Vám- és Pénzügyőri Tanszéke; Zágón CSABA, fg. major, assistant professor, NUPS Faculty of Law Enforcement.

ORCID: 0000-0001-6615-8466, csaba.zagon@uni-nke.hu

* DÉZSI Zsolt, PhD., pénzügyőr alezredes, NAV Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézete;

Zsolt DÉZSI, fg. lieutenant-colonel, Institute for Training, Health and Culture of the NTCA.

ORCID: orcid.org/0000-0001-5061-886X, dezsi.zsolt@nav.gov.hu

* SZABÓ Andrea, dr., PhD., pénzügyőr ezredes, egyetemi docens, NKE RTK, Vám- és Pénzügyőri Tanszéke; Andrea SZABÓ, fg. colonel, associate professor, NUPS Faculty of Law Enforcement.

ORCID: 0000-0002-8224-4089, szabo.andrea@uni-nke.hu

of publishing this study was to explain the reasons leading to the EU recognition procedure, its characteristics and to synthesise the experiences participants could learn so far.

Keywords: customs higher education, competency framework, EU recognition procedure

***

Bevezetés

A 21. század kihívásai soktényezős, összetett jellegükből fakadóan csak kölcsönhatások rendszereként írhatók le, amelyek egyben lehetővé teszik a biztonság modern, többdimenziós értelmezését is. A vámszervezetek működési körét illetően számos kihívás a biztonság gazdasági dimenziójára hat, míg mások annak politikai, társadalmi és környezeti elemében is befolyást gyakorolnak.⁸³ Az erőforrások korlátozott jellege, azok egyenetlen eloszlása, fejlettségbeli eltérések, a különböző válságok, fegyveres konfliktusok, de a technológiák rohamos fejlődése, a szervezett bűnözés, az új biztonsági kockázatok és fenyegetések körében említett jelenségek, vagy napjaink olyan eseményei, mint például a Brexit, a menekültválságok, vagy a fertőző betegségek járványos terjedése mind kihívások elé állítja társadalmainkat. Ezek kezelése elengedhetlenné teszik a fokozott európai vámügyi együttműködést, egyúttal pedig a kereskedelmi közösséggel való párbeszédre szólítanak fel.

Ezek alapján az Európai Unió és az abban élő polgárok érdekeinek, biztonságának védelme egyre komplexebb feladattá válik. Miközben a jogszerűen működő gazdasági szereplők és a kereskedelem elősegítése a cél, biztosítani kell a közterhek maradéktalan beszedését, és az ott élők biztonságát fenyegető jelenségek felismerését, kiszűrését, illetve az azok háttérben álló személyek, vagy szervezetek elleni fellépést. A kialakult helyzet folyamatosan magas színvonalú munkavégzésre képes, összekapcsolt, mozgékony és a jövő kihívásaira válaszolni tudó, európai vámügyi szakembereket igényel az állami, és a magánszektorban egyaránt.

A vámügyi oktatás, a képzés és a szakmai fejlődés a legfontosabb sarokkövek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a világ legújabb vám- és kereskedelmi eseményeit értelmezni tudó, cselekedni képes közösséget építsenek. Az ehhez szükséges tudás megszerzése és alkalmazása nem csak a vámhatóságok tagjaiként tevékenykedő, hanem a magánszektorban munkát végző vámszakértők számára is elengedhetetlen. És az Európai Unió területén nem csak a vámügyi képzés, hanem a rendőri felsőoktatásban is egységesülési folyamat zajlik. Publikációiban ezt mutatja be Fórizs Sándor.⁸⁴

---

⁸³ A biztonság modern felfogását illetően lásd: KRAJNC Zoltán (szerk.): *Hadtudományi Lexikon*. Új kötet. Dialóg Campus, Bp., 2019. Biztonság szócikk 100-102.

⁸⁴ FÓRIZS Sándor: Rendőri képzési modellek Németországban. *Határrendészeti Tanulmányok* 13 (1) 2016. 37-50.; FÓRIZS Sándor: A Cseh Rendőr Akadémia. *Magyar Rendészet*, 2011/3. szám, HU-ISSN 1586-2895, 43-52.; FÓRIZS Sándor: Az osztrák rendőrtiszt-képzés. *Magyar Rendészet*, 2011/2. szám, HU-ISSN 1586-2895, 105-112.; FÓRIZS Sándor: A Szlovák Köztársaság rendőrtiszt-i főiskolája. *Magyar Rendészet*, 2011/1. szám, HU-ISSN 1586-2895, 103-108.

E szempontokat szem előtt tartva az Európai Bizottság kezdeményezte a vámszakmai képzésekkel szemben támasztott követelményrendszer kidolgozását és annak mérceként állítását a tagállamok felsőoktatási intézményei számára. A Bizottsághoz pályázatot benyújtó vámügyi felsőoktatási programokat több lépcsős vizsgálatoknak vetik alá, és a magas követelményrendszernek megfelelőket, amelyek elvégzése biztosítja a hallgatók számára a vámügyi kompetenciák megszerzését, elismeréssel honorálják, amely a kiváló minőségű, modern vámügyi felsőoktatási programok uniós kiválósági címkéje lett.

Az elismerés a Bologna folyamaton túlmutató garanciának tekinthető abban a vonatkozásban, hogy az ilyen képzések a vámszakma valamennyi fontos elemét tartalmazzák és a készségek az elvárható szinteknek megfelelő alkalmazhatóságot biztosítják a végzett hallgatók számára. Az elismerési eljárás értéket teremt a programokra jelentkező hallgatók, a felsőoktatási intézmények, az Európai Bizottság, a tagállamok bevételi hatóságai és a vámszakértőket alkalmazó gazdasági szereplők nézőpontjából is.

Az Európai Bizottság tagállami szakértők bevonásával kidolgozta a vámhatóságok kompetencia keretrendszerét, amely meghatározza az állami és/vagy a magánszektorban működő vámügyi szakemberek ideális kompetencia profiljait. Erre alapozva megtervezték és publikálták a felsőoktatási referencia-tanulmányi programokat az alap- (BA) és a mesterképzések (MA) terén egyaránt, amelyek az elismerési eljárások alapjául szolgálnak. Ezek a referencia-tanulmányi programok a vámügyi szakemberektől európszerte mindenütt elvárt minőségi és mennyiségi ismeretanyagot fedik le és azok minimum követelményei tekintetében is irányadók. Az elismerésben részesülő programok diplomásai uniószerre értik a vámhatóság szerepét a nemzetközi kereskedelmi ellátó láncok ellenőrzésében, és stratégiai és irányítási kompetenciákat ötvöznek a vámeljárást terén történő eligazodás, továbbá a vámkezelésekhez szükséges képességekkel. Az oktatási programokat tehát nem csak tartalmuk, a bennük fellelhető ismeretek, tantárgyak felsorolása szerint értékelik, hanem aszerint is, hogy a programokat sikeresen elvégző hallgatók tudják-e és ha igen, milyen körülmények között alkalmazzák?⁸⁵

Az akadémiai szintű oktatás olyan oktatási programokra vonatkozik, amelyeket egy EU tagállam felsőoktatási intézménye nyújt. Ez magában foglalja a vámspecifikus képzési programokat (BA és MA), valamint a meglévő, vagy újonnan kifejlesztett és elindított képzési programok vámmoduljainak létrehozását.⁸⁶

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán folyó 4 éves vám- és pénzügyőri szakirány szakgazdája – a Vám- és Pénzügyőri Tanszék. A vámügyi képzésnek (vámfelsőoktatásnak) hazánkban hosszú időszakra visszatekintő hagyománya van, hiszen a kar jogelődjének számító Rendőrtiszti Főiskolán 1987-ben levelező

---

⁸⁵ EU Recognition of State-of-the-Art Customs Academic Programmes. https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/eu-customs-competency-framework/eu-recognition-state-art-customs-academic-programmes_en (letöltve: 2019.09.23.)

⁸⁶ EU Reference Training Programmes for Academic Customs Education. Master's and Bachelor programmes.

munkarendben a vámnyomozó szak, majd 1991-ben a Vám- és Pénzügyőri Tanszék felállításával egyidőben a vámigazgatási szak is elindult nappali és levelező munkarendben. 2006-tól – a bolognai folyamat hatásaként – a szakból szakirányok lettek és az elnevezésük is megváltozott pénzügyi nyomozói és vám- és jövedéki igazgatási szakirányra, emellett a tanterv is átalakult, követte a jogszabályi környezetben bekövetkezett változásokat, különös tekintettel az Európai Unióhoz történő csatlakozásra.⁸⁷ A Nemzeti Közszerződési Egyetem 2012-es létrejötte egy teljesen új helyzetet teremtett a tanszék számára. Egyetemi tanszékké vált, egyetemi követelményekkel, amelyek teljesítése az egyik legfontosabb feladat – a szakmai elvárások mellett – jelenleg is, legyen az akár publikációs követelmény, akár nyelvi továbbképzés, kutatási projektben történő részvétel vagy doktori fokozat megszerzése.⁸⁸

A Bolognai folyamat és az elismerési eljárás kapcsolata

A bolognai folyamat több érdekcsoport közös erőfeszítése, amely magában foglalja az állami hatóságokat, egyetemeket, tanárokat és diákokat, továbbá a munkáltatókat, a minőségbiztosítási ügynökségeket, valamint nemzetközi szervezeteket és intézményeket és az Európai Bizottságot is. A program fő célja a háromciklusos rendszer (Bachelor / Master / Doctorate) bevezetése, a minőségbiztosítás megerősítése és a különböző programok, képesítések és tanulmányi időszakok könnyebb átláthatósága.

Európa eltérő oktatási és képzési rendszerei megnehezítették az európai polgárok számára, hogy az egyik országban szerzett képesítéseket alkalmazzák egy másik országban történő álláskeresésre. A bolognai folyamat célja az oktatási rendszerek közötti kompatibilitás növelése. Mint ilyen, arra törekszik, hogy támogassa és lehetővé tegye a szakemberek fokozott mobilitását Európában. A bolognai folyamat támogatja az oktatási és képzési rendszerek korszerűsítését annak biztosítása érdekében, hogy ezek megfeleljenek a változó munkaerőpiac igényeinek.

Út a Bolognai folyamatig

A közös piac történetének első 15 éve során az Európai Közösségek (továbbiakban: Közösségek vagy EK) nem mutattak túl nagy érdeklődést az oktatás kérdései iránt, az elsődleges cél a gazdasági integráció volt. Csak később ismerték fel az integrációban részt vevő államok, hogy az oktatáspolitikák közelítése és bizonyos fokú együttműködés nélkül a gazdasági integráció is megvalósíthatatlan. A tagállamok mindig is féltve őrizték oktatáspolitikájuk önállóságát.

A közös gondolkodás valójában már 1971-ben megkezdődött, amikor a tagállamok oktatási miniszterei először találkoztak. A találkozó témája elsősorban az együttműködés erősítése volt a szakképzés területén, de szóba került a diplomák, szakképesítések és tanulmányi periódusok kölcsönös elismerésének kérdése is.⁸⁹

---

⁸⁷ SZABÓ Andrea: Objectives of the Bologna Process and their realization in the education of Hungarian Customs officers. *Customs Scientific Journal* 7(2) 2017. 54-60:54. és SZABÓ Andrea: A pénzügyőri képzésektől az adóigazgatási szakirányig. *Belügyi Szemle*, 66(11) 2018. 71-80:72.

⁸⁸ SZABÓ Andrea: Nemzetközi együttműködési lehetőségek a felsőoktatásban – különös tekintettel a pénzügyőrtisztviselőképzésre. *Magyar Rendészet*, XVI(4) 2016. 91-105:97.

⁸⁹ PÉPIN, Luce: The History of EU Cooperation in the Field of Education and Training: how lifelong learning became a strategic objective. *European Journal of Education*, 42(1) 2007. 121-132.

A közös cselekvés előmozdítása az oktatás és a szakképzés összehangolása területén alapvetően két tényezővel magyarázható, egyrészt a Közösség jelentősen kibővült, másrészt a kezdeti időszakhoz képest az integrációs folyamat lelassult. Ezek a folyamatok nemcsak az EK intézményeinek reformjához, illetve a célkitűzések módosításához vezettek, de olyan területek is fókuszba kerültek, amelyeket a tagállamok a Közösségek alapítása során nem kezeltek prioritásként, ilyen volt az oktatás és szakképzés kérdése is. Egyre több európai politikus gondolkodott úgy, hogy nemcsak a munkaerőpiac új kihívásaira jelent választ a közös oktatáspolitikai erősítése, hanem ez a terület a záloga az Egységes Európai Piac sikerességének, versenyképességének.⁹⁰

1975-ben az Európai Tanács döntése nyomán létrejött az Európai Szakképzés-fejlesztési Központ (European Centre for Development of Vocational Training továbbiakban: CEDEFOP), amelynek legfőbb feladata, hogy segítse a Bizottságot a szakképzés és a továbbképzés előmozdításában az Európai Közösségek területén. 1984-ben jött létre a National Academic Recognition Information Centres (továbbiakban: NARIC) hálózat az Európai Bizottság kezdeményezésére, amelynek az volt a célja, hogy fejlessze az oklevelek és külföldi tanulmányok elismerését, ezzel növelve a hallgatói és oktatói mobilitást. 1993-ban az Európai Unióról szóló szerződés (továbbiakban: Maastrichti Szerződés vagy MSZ) hatályba lépésével megszületett az Európai Unió. A szerződés a közösségi oktatáspolitikai szempontjából történelmi jelentőséggel bír, hiszen az európai integráció történetében első alkalommal jelent meg a tagállamok számára rendkívül érzékeny területet jelentő oktatás a közösségi joganyagban. Az oktatás és a szakképzés elválasztása lehetőséget biztosított az Uniónak, hogy az általános képzés területére vonatkozó kompetenciáit megfogalmazza, illetve megteremtette a jogi környezetet az Unió számára a közösségi oktatási tevékenységek továbbfejlesztésére.

Az MSZ 126. cikke – bár nem vitatja a tagállamok fennhatóságát az oktatási kérdésekben – kimondja, hogy az Európai Közösségnek hozzá kell járulnia az oktatás minőségének fejlesztéséhez, előmozdítva az együttműködést a tagállamok között. Az Uniónak szükség esetén támogatnia kell, illetve ki kell egészítenie a tagállamok oktatással kapcsolatos tevékenységét, természetesen tiszteletben tartva az oktatás tartalma és az oktatási rendszer felépítése terén éppúgy, mint a nyelvi és kulturális sokféleséget.

A tagállamok belátták, hogy szükség van a közös fellépésre az oktatás területén, mégis rendkívül érzékenyek voltak a közösségi beavatkozásra az oktatási rendszerükbe és őrizték függetlenségüket, ezért a 126. cikk gyakorlati megvalósítása problémákba ütközött. Az európai közvélemény sem fogadta egyértelmű támogatással a közösségi feladatok és hatáskörök bővülését az oktatás területén, ebben ugyanis a tagállami jogkörök, illetve a nemzeti önállóság szűkítését látták.⁹¹ A Maastrichti Szerződésben megfogalmazott ún. „szubszidiaritás elve”⁹² szintén gátolta a közösség térnyerését az

---

⁹⁰ SZABÓ, Andrea: The development of the educational policy of the European Union. In: ÁDÁM Antal (szerk.): PhD tanulmányok 12. PTE ÁJK Doktori Iskola, Pécs. 2013. 181-200:186.

⁹¹ SZABÓ Andrea: A bolognai folyamat és hatása a rendészeti felsőoktatásra az Európai Unióban. PhD értekezés. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola, Pécs. 2014. 55.

⁹² A szubszidiaritás elve az egyik legfontosabb alapelv az Európai Unió működése szempontjából. A szubszidiaritás elve írja elő, hogy egyes, főleg szakpolitikai döntések kinek a hatáskörébe tartoznak. A szubszidiaritás elve leegyszerűsítve azt mondja ki, hogy minden szakpolitikai döntést a lehető

oktatás területén, hiszen azon tevékenységi területeken, amelyek nem tartoznak a Közösség kizárólagos hatáskörébe, a Közösség csak akkor járhat el, ha a tervezett intézkedés célját a tagállamok nem tudják megfelelő módon megvalósítani, illetve, ha közösségi szinten jobban megvalósíthatóak.⁹³

A Maastrichti Szerződés, a Római Szerződéssel ellentétben külön kezeli az oktatás és a szakképzés kérdését. Amíg az oktatás területén szigorú szabályok és korlátok között mozoghat az EU, addig a szakképzés területén az Unió szervei, kiemelten pedig az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) nagyobb döntési jogkört, hatáskört kapott az alapképzés, a továbbképzés, illetve az átképzés területén egyaránt. Miközben az általános oktatásról szóló 126. cikk már az első mondatoktól is kizárólag a tagállamok közötti együttműködést hangsúlyozza, addig a 127. cikkben kifejezetten a Közösség szakképzési politikájáról van szó.

A Maastrichti Szerződés legfontosabb eredménye, hogy megnyitotta a lehetőséget és az utat a közös oktatáspolitikai továbbgondolásában. A következő években nemcsak folytatódott, de jelentősen fel is gyorsult a közös gondolkodás ezen a területen, ezt bizonyítja, hogy számos, az oktatással, illetve egy-egy oktatási területtel foglalkozó közösségi dokumentum jelent meg.

1993-ban fogadta el az Európai Bizottság az oktatás európai dimenziójáról szóló Zöld Könyvet⁹⁴, amely valójában egy széleskörű oktatáspolitikai vitairat. A Zöld Könyv célja, hogy megalapozza a közösségi szintű párbeszéd elindítását az oktatás jövőbeni céljairól, irányvonalairól. A Zöld Könyv javaslatokat is tesz lehetséges tevékenységekre az oktatás területén. Az 1993-as évből szintén említést érdemel a Jacques Delors⁹⁵ nevével fémjelzett „*Növekedés, versenyképesség és foglalkoztatás*” címet viselő Fehér Könyv⁹⁶, amely az élethosszig tartó tanulásról, mint a növekedés és a versenyképesség fokozásának egyik alapvető eszközéről beszél. A Fehér Könyv kimondta, hogy az élethosszig tartó tanulásnak általános céllá kell válnia, amelynek érdekében a tagállamoknak nemcsak erőfeszítéseket kell tenniük, de sokszor nehéz és fájdalmas döntéseket is meg kell hozniuk.⁹⁷

---

legalacsonyabb (tehát például tagállami vagy akár tartományi) szinten kell meghozni, ahol kellő szakértelem és hozzáértés mutatkozik a döntés meghozatalához.

⁹³ SZALAYNÉ SÁNDOR Erzsébet: Az Európai Unió közjogi alapjai I. kötet. Dialóg Campus, Budapest-Pécs, 2003. 95-96.

⁹⁴ A Zöld Könyvek olyan dokumentumok, melyek szándéka elősegíteni a vitákat és elindítani a konzultáció folyamatát összeurópai szinten egyes szakterületekről, mint amilyen az oktatás is. vö. Green Paper - European Social Policy - Options for the Union. European Commission, Brussels, 1993. URL.: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/434c867b-615c-45bc-950b-2512022c2e8b/language-en> (letöltve: 2019.11.01.)

⁹⁵ Jacques Delors, francia politikus, az Európai Közösség bizottsági elnöke, akinek munkája eredményeképpen létrejött az Európai Gazdasági és Monetáris Unió.

⁹⁶ Az ún. Fehér Könyvek átfogó szakmai elemzések egy-egy nagyobb horderejű kérdésben. A Fehér Könyvek célja a későbbi jogalkotás elősegítése az elemzett témában.

⁹⁷ Growth, competitiveness, employment. The challenges and ways forward into the 21st century: White paper. [Növekedés, versenyképesség és foglalkoztatás. A kihívások és a 21. századba vezető út. Fehér Könyv.] European Commission, Brussels - Luxembourg, 1994. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0d563bc1-f17e-48ab-bb2a-9dd9a31d5004> (letöltve:2019.11.01.)

Az egész életen át tartó tanulás megvalósítása a teljes európai térségben egyike az Unió legnépszerűbb és kétségkívül legvonzóbb szlogenjeinek az oktatási és képzési témakörben, amellyel az Unió igazolja, elmélyíti és népszerűsíti az értékeit, az oktatás és szakképzés területén.⁹⁸ Az élethosszig tartó tanulás is egyike azoknak a közösségi céloknak, amelyek csak az 1990-es években kerültek fókuszba. Az élethosszig tartó tanulás iránti érdeklődés erősödését jelzi nemcsak az 1993-as Fehér Könyv, hanem az is, hogy 1996-ot az „*élethosszig tartó tanulás európai éveként*” jelölték meg.

A Bolognai Nyilatkozat

1999. június 19-én 29 európai ország képviselője írta alá a Bolognai Nyilatkozatot. A 29 szakminiszter⁹⁹ az aláírásával önként vállalta, hogy összehangolják oktatáspolitikájukat és felsőoktatásukat annak érdekében, hogy az egyes országok felsőoktatási rendszerei egy nagy európai keretrendszer, az Európai Felsőoktatási Térség részévé váljanak. Az önkéntes vállalás hangsúlyozása fontos, hiszen a Bolognai Nyilatkozat nem nemzetközi jogi szerződés, hanem csupán az aláírók önkéntes politikai kötelezettségvállalása, miszerint összehangolják, összehasonlíthatóvá és átjárhatóvá teszik a felsőoktatási rendszereiket. Az önkéntes vállalás határozza meg a munkamódszert, illetve a döntési mechanizmusokat is. Az önkéntesség abból a szempontból is fontos, hogy minden ország eltérhet az alapelvektől a nemzeti, helyi sajátosságok megőrzése érdekében.¹⁰⁰

A Bolognai Nyilatkozat nem csupán a résztvevő országok száma miatt érdekes – az aláírás időpontjában az Uniónak még csak 15 tagállama volt – hanem azért is, mert a folyamat már rögtön a kezdetekkor kilépett a politikai, sőt a szakmai keretből is. A széleskörű együttműködés a mai napig meghatározza a bolognai folyamat arculatát – amelyhez mára már 48 ország csatlakozott – és nagyban hozzájárul annak sikeréhez és nemzetközi elismertségéhez. A 29 európai ország mellett a kezdetektől részt vett a folyamat megvalósításában a Bizottság mellett számos nemzetközi szervezet, így az UNESCO vagy az Európa Tanács, illetve a felsőoktatási intézmények, a hallgatók, a felsőoktatásban dolgozó oktatók és kutatók, valamint a munkaadók képviselői is. Ugyanakkor tény, hogy az Unió jelentős szerepet vállalt a bolognai folyamat megvalósításában, ami politikai színezetet is ad a folyamatnak. A Bolognai Nyilatkozatban lefektetett célok érdekében a Bizottság ugyanis akcióprogramokat indított, amelyek keretében szemináriumokat, konferenciákat, kutatásokat, illetve időközi munkacsoportokat hívott életre. Az Európai Bizottság továbbá vezető szerepet vállalt a bolognai folyamat szervezetének, menedzsmentjének kialakításában.

---

⁹⁸ vö. DEHMEI, Alexandra: Making an European area of lifelong learning a reality? Some critical reflections on the European Union's lifelong learning policies. *Comparative Education*, (42)1 2006. 49-62.

⁹⁹ A Bolognai Nyilatkozatot 1999-ben aláíró országok: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Izland, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxembourg, Magyarország, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia, Svájc

¹⁰⁰ PUSZTAI Gabriella – SZABÓ Péter Csaba: A bolognai folyamat recepciója Magyarországon. In: KOZMA Tamás – RÉBAY Magdolna (szerk.): A bolognai folyamat Közép-Európában. Új Mandátum Könyvkiadó, Bp., 2008. 78-84.

A Bolognai Nyilatkozat közös európai problémákra, közös európai válaszokat keres, amelynek következtében a felsőoktatás történetében eddig példátlan reformfolyamatokat indított el, és viszonylag rövid idő alatt egy egész kontinensen kívánt alapvető változásokat megvalósítani. A bolognai folyamat keretében olyan, a szélesebb társadalom szempontjából jelentős területeken folyik a munka, mint a felsőoktatás, a kutatás-fejlesztés és az innováció, az egész életen át tartó tanulás, valamint a tanuláshoz való minél szélesebb körű hozzájutás biztosítása. A bolognai folyamat keretében megvalósuló reformok célja:

- könnyen áttekinthető és összehasonlítható végzettségek, oklevelek, diplomák bevezetése;
- alapvetően két, illetve három fő képzési cikluson alapuló felsőoktatási rendszer;
- a nemzeti képesítési keretrendszerek kidolgozása és kompatibilissé tétele az Európai Felsőoktatási Térség Képesítési Keretrendszerével, valamint tanulási eredmények meghatározása mindegyik képzési ciklusra;
- a mobilitás, a hallgatói és oktatói mozgásszabadság elősegítése, támogatása;
- olyan összehasonlítható kritériumok és módszerek kifejlesztése a minőségbiztosítás területén, amelyek összhangban vannak az Európai Felsőoktatási Térség Minőségbiztosítási Sztemdijeivel és Irányelveivel;
- az európai érdekek és értékek megjelenítése a felsőoktatásban;
- az egész életen át tartó tanulás európai dimenziójának erősítése.¹⁰¹

A bolognai folyamat néven elindított európai képzési reform egyik legáltalánosabb célja a „Tudás Európájának” létrehozása.

Annak érdekében, hogy a csatlakozott országok felsőoktatásai valóban együttműködjenek Európai Felsőoktatási Térségként, a felsőoktatási rendszerek harmonizációjára van szükség. Az Európai Felsőoktatási Térség létrehozása ugyanakkor elengedhetetlen a meghatározott reformok teljes körű megvalósításához, illetve olyan távlati célok eléréséhez, mint az európai felsőoktatás nemzetközi versenyképességének javítása, illetve az európai kultúra vonzerejének növelése.¹⁰² Az Európai Felsőoktatási Térség megvalósítása elengedhetetlen feltétel továbbá az olyan távlati, gazdaságpolitikai célok eléréséhez, mint a magasan képzett munkaerő mobilitása vagy Európa versenyképességének erősítése.

A Bolognai Nyilatkozat aláírói hangsúlyozták, hogy az egyik legfontosabb alapelv és egyben elérendő cél az európai felsőoktatás versenyképességének javítása, illetve az európai felsőoktatás vonzerejének erősítése.

---

¹⁰¹ The Bologna Declaration of 19 June 1999. Joint declaration of the European Ministers of Education. [A Bolognai Nyilatkozat kelt 1999. június 19-én. Az Európai Oktatási Miniszterek közös nyilatkozata] URL.: http://ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/1999_Bologna_Declaration_English_553028.pdf (letöltve: 2019. 11.01.)

¹⁰² HEGEDŰS Judit – FEKETE Márta: A rendészeti felsőoktatás pedagógiai megújulásának lehetőségei. In: DOBÁK Imre – HAUTZINGER Zoltán (szerk.) Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft., Bp., 2018. 289-298.

A hazai vámszakmai felsőoktatás jelenleg kizárólag az adó- és vámhatóság (Nemzeti Adó- és Vámhivatal, továbbikában: NAV) számára képez szakembereket¹⁰³, tehát az EU-s keretrendszerben a közszféra számára folytatott alapképzésnek (BA) felel meg. Jelenleg hasonló tematikájú alapképzés Magyarországon sajnos nem található¹⁰⁴, holott erre feltehetően abból fakadóan is lenne igény, hogy a vámhatóságnak és a versenyszférének a vámszakma tartalmát, illetve prioritásait tekintve valamelyest eltérő igényt fogalmazzanak meg. Ez a hangsúlybeli eltérés a köz- és magánszféra számára kidolgozott mintatantervek között is megfigyelhetők.

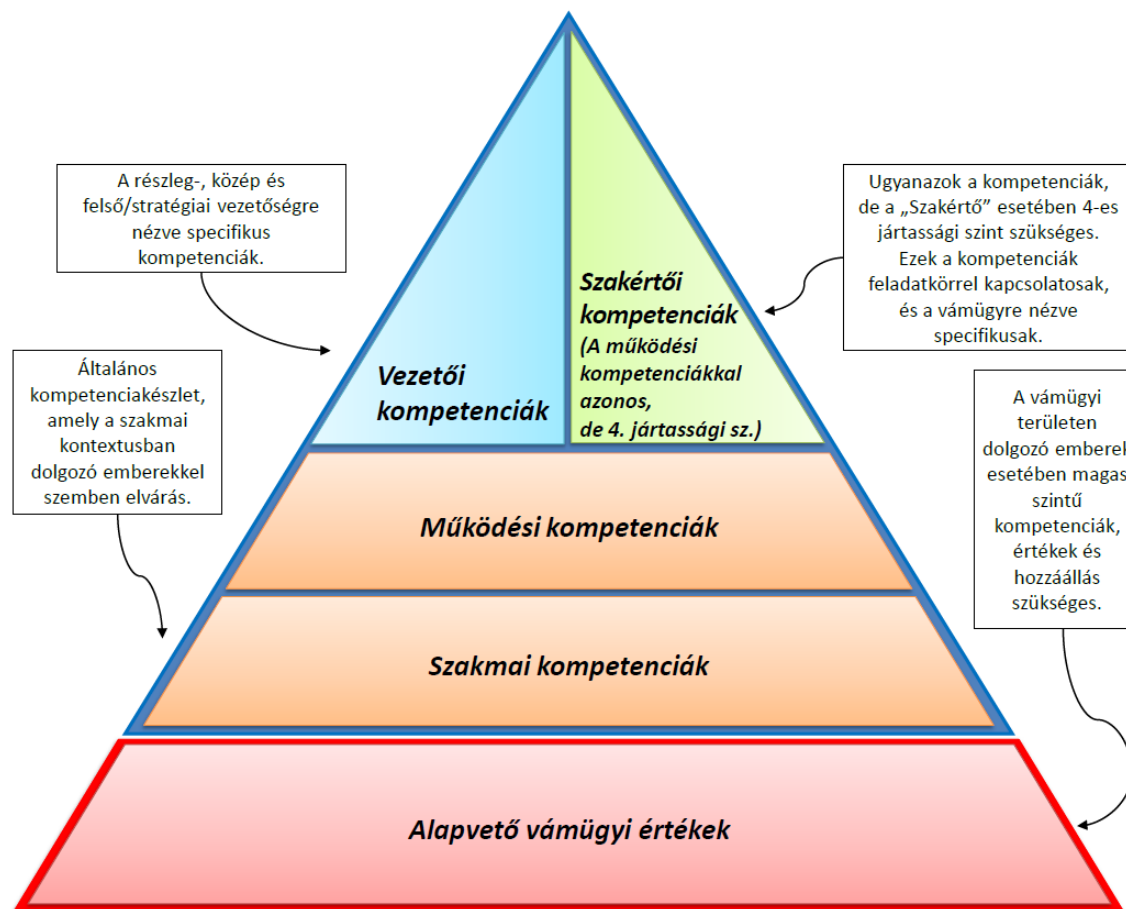
Az EU vámügyi kompetencia keretrendszer jellemzői

Az EU vámügyi kompetencia keretrendszer egymásra épülő elemekből áll és tartalmazza mindenekelőtt a vámügyi alapértékeket, továbbá a szakmai-, a működési- és a vezetői kompetenciákat is. A rendszer összetettségét az alábbi ábra szemlélteti.

---

¹⁰³ KOVÁCS Gábor: A nemzeti Közszerződési Egyetem Alapképzésben végzett rendőrszisztekkkel szemben támasztott követelmények változásai. In: GAÁL Gyula - HAUTZINGER Zoltán (szerk.): A határrendészettől a rendészettudományig. Pécs, MHT Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja. 2016. 262.

¹⁰⁴ ERDŐS Ákos – MAGASVÁRI Adrienn – SZABÓ Andrea: Új generáció a rendészeti felsőoktatásban. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2019. 89-102:89.

1. ábra: Az EU vámügyi kompetencia keretrendszer áttekintése¹⁰⁵

A kompetencia keretrendszer az egyik eleme az életpálya modellek kidolgozásának, ezért az ide vonatkozó ajánlás megfogalmazza, hogy az életpálya különböző szakaszaiban és szintjein az adott kompetenciákkal milyen jártassági szinten kell rendelkezni. Ezeket egy négyfokozatú skála írja, amelyek tömören a következő szavakkal foglalhatók össze: első szinten helyezkedik el a tudatosság. Ezt a képzett, a szakképzett, végül pedig a szakértő szint következik.¹⁰⁶

A keretrendszer az alapvető vámügyi értékek terén nem határoz meg szinteket; itt csak azok megléte, vagy hiánya kerül értékelésre. A három kompetencia területen azonban a

¹⁰⁵ EU Vámügyi Kompetencia Keretrendszer. Lásd: The CustCompeu – Modernising customs through competency-based human resource management. The European Commission. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019. DOI: 10.2778/043467 p. 8. és The CustCompEU - EU Customs Competency Framework.] EU Képzések. Európai Bizottság, DG TAXUD. Brüsszel, 2018. URL.: https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/eu-customs-competency-framework_en (letöltve: 2019.11.26.)

¹⁰⁶ vö. DÉZSI Zsolt: Kompetencia modellek alkalmazásának lehetőségei és kihívásai. In: CZENE-POLGÁR Viktória – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment. Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. Bp. 2018. 92-93.

tudatosságot jelentő első szinttől akár a szakértői negyedik szintig várhatja el a megfelelő területeken az alkalmazási készség megszerzését.

A tudás alkalmazhatóságának figyelembevétele az oktatás terén Benjamin S. Bloom chicagói tanár és munkatársai ötletén alapszik. Az általuk kifejlesztett kognitív taxonómia, amelyet Bloom 1956-ban megjelent könyvében¹⁰⁷ publikált, a tanulással kapcsolatos értelmi folyamatok hierarchikus egymásraépülésének lépcsőfokait írták le.

A taxonómiával, illetve a fejlesztési szintekhez – emlékezést lehetővé tevő ismeret, megértés, egyszerűbb alkalmazás, magasabb szintű műveletekhez – kapcsolt alkalmazhatóságára épülő tanulás megközelítéssel széles körben foglalkoztak különböző tudományok, köztük a pedagógia művelői külföldön és hazánkban egyaránt. Ennek egy négy szintű skálára transzformált megjelenése köszön vissza a vámügyi EU kompetencia keretrendszerben is.

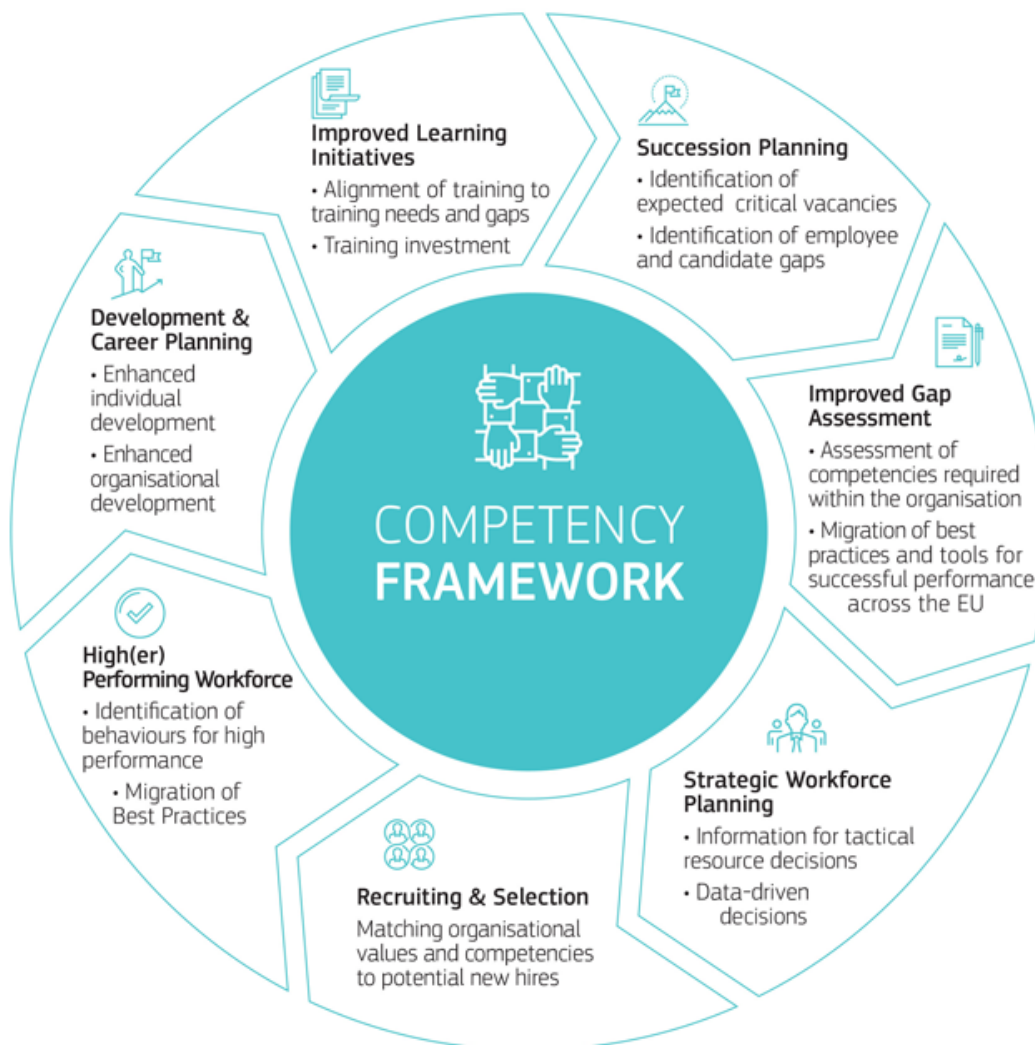
A kompetencia keretrendszer további elemeként meghatározásra kerültek mindazok a vámügyi szerepkörök, amelyek az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló 952/2013 Európai Parlamenti és Tanácsi Rendeletben és végrehajtási szabályaiban meghatározott rendelkezések megvalósításához szükségesek.

Ezek a szerepkörök a funkcionális területeknek és az életpálya modellnek megfelelően egy ún. szerepköri mátrixban találhatóak meg. A mátrix egyes elemei pedig pontosan tartalmazzák az adott szerepkörhöz tarozó leírásokat (feladatkörökkel és kompetencia profilokkal)¹⁰⁸.

---

¹⁰⁷ BLOOM, Benjamin S. (ed.): *Taxonomy of Educational Objectives. The Classification of Educational Goals*. Longmans, London, 1956. és vö. ennek felülvizsgálatául szolgáló ANDERSON, Lorin W. et al. (eds.): *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing. A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. Longmans, New York, 2001.

¹⁰⁸ Vámügyi keretrendszer szerepkör meghatározó eszköz. DG TAXUD: i. m. 2018.

2. ábra: A kompetencia keretrendszer előnyei¹⁰⁹

Az ábra jól szemlélteti milyen sok összefüggő terület működik együtt a kompetencia keretrendszerben, illetve élvezzi annak működési előnyeit. Ezek között található a felvételi és kiválasztási eljárások, a magasabb szinten teljesítő munkavállalók, a (tovább)képzés és karrierépítés, a fejlett tanulási kezdeményezések, az utánpótlás-tervezés, a hiányosságok fejlett értékelése, és a stratégiai munkaerő-tervezés.

A vámügyi kompetencia keretrendszer elemei

Amikor az EU vámügyi kompetencia keretrendszeréről beszélünk, akkor nem csak egy, a kompetenciákat csoportosítva magában foglaló dokumentumra kell gondolni, hanem egy olyan komplex oktatási rendszerre is, amely a különböző elemeivel támogatja egy széles körben értelmezett humánpolitikai rendszer által meghatározott célok elérését. Az első ilyen elem a *szerepköri mátrix*, amely különböző funkcionális tartományokba sorolva és az egyes tartományokban található különböző beosztási szinteken (a gyakornoktól a

¹⁰⁹ DG TAXUD: i. m. 2018. és The European Commission: i. m. 2019. 229.

felsővezetőig) tartalmazza a rendszerben lévő szerepköröket. A mátrixban található szerepkörökhöz kapcsolódóan a rendszer tartalmazza a *szerepköri leírásokat*, vagyis az egyes munkakörökhöz tartozó feladatokat és ezekhez kapcsolódó kompetencia szinteket. Az egyes kompetenciák meghatározására *kompetencia szótárak* készültek, amely lehetővé teszik az egyes kompetenciák egységes értelmezését, illetve annak eldöntését, hogy az a képesség milyen szintre sorolható be.¹¹⁰ A kompetenciákat három különböző, szakmai (általános személyiségjegyek, képességek, készségek), működési (az adó-, illetve a vámszakmai területen elvárt tudással, ismerettel kapcsolatos követelmények) és vezetői kompetencia-csoportokba sorolták be.¹¹¹ Külön szótárakat fejlesztettek az alap- és a mesterképzések számára, továbbá aszerint, hogy az adott képzésben foglalt kompetencia a köz-, vagy a magánszféra vámszakértői által elérendők. A kompetenciák szintjeinek eléréséhez azt is szükséges meghatározni, hogy milyen képzéssel, humán erőforrás fejlesztési módszerrel van azokra lehetőség. Ezt a célt szolgálják a *mintatantervek*, amely az egyes kompetenciák különböző szintjeihez kapcsolódóan írják le, hogy a képzési programoknak milyen tartalommal kell rendelkezniük. Értelemszerűen annál több és időigényesebb erőfeszítés szükséges, minél mélyebb értés elérése a cél. A vámügyi alapértékeknél viszont nem számítanak szinteket, hiszen vagy megszerzi valaki ezeket az értékeknek és követi azokat, vagy nem.¹¹²

A kompetencia keretrendszer nemzeti szinten történő használatához azt szükséges megvizsgálni, hogy a meglévő humán erőforrás menedzsment rendszer elemei milyen mértékben harmonizálnak az EU-s keretrendszerrel, illetve, hogy milyen elemek további hozzáigazítására, esetleg bevezetésére van szükség a szervezet rövid, közép és hosszútávú céljaival összhangban?

Az Európai Képesítési Keretrendszer (továbbiakban: EKKR) olyan meta-keretrendszer, amelyre a nemzeti képesítési keretrendszerek (NKKR-ek) leképezhetők.¹¹³ A leképezés eredménye alapján lehetséges a különböző NKKR-ek összehasonlítása. Az EKKR a minősítési szintek listáját 1 és 8 között határozza meg, ahol a 8-as a legmagasabb minősítés (doktori képzés). E képesítési szintek mindegyike a tudás, a készségek és a kompetenciák meghatározott szintjeihez kapcsolódik.¹¹⁴

---

¹¹⁰ vö. MAGASVÁRI Adrienn: „Pénzügyőrt keresünk... De milyen legyen?” Az EU vámügyi kompetencia-keretrendszere. Magyar Rendészet, 16. évf., 3. sz., 2016. 145-153.

¹¹¹ ERDŐS Ákos et al.: NAV Café - A Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának utánpótlása, felkészítésük gyakorlati kérdései. Kézirat. Közlésre befogadta a Magyar Rendészet c. lap. 26 oldal

¹¹² A vámügyi alapértékeket és az egyes szakmai, működési és vezetői kompetenciákat lásd részletesen: The European Commission: i. m. 2019. 15-26.

¹¹³ vö. HRUBOS Ildikó: Az Európai Felsőoktatási Térség létrehozása mint az Európai Unió felsőoktatás-politikájának központi eleme. *Educatio*, 28 (1). 2019. 75-90:81.

¹¹⁴ Az EKKR-hez mint közös viszonyítási ponthoz kapcsolódnak az ágazati (szektorális) képesítési keretrendszerek is. Az uniós, rendészeti vonatkozású egységesítési trend figyelemre érdemlő példája a Frontex 2015-ben közzétett ágazati képesítési keretrendszere (SQF). A hasonló vámügyi törekvések számára is tanulságul szolgálhat az SQF, amely a 4.-től a 7. szintig határozza meg a határrendészeti munkához szükséges kompetenciákat, és amelyhez már a tagállamok számára javasolt legutóbbi, ún. alap- és középszintű (a magyar oktatási rendszerben ez a szakgimnáziumi és a BA szintnek felel meg) tanterveket (CCC, CCC mid-level) is igazították. (Lásd BORSZÉKI Judit (2017, 2018): The Definition of Specific-

Az elismerési eljárás szempontjából az uniós felsőoktatási programok közül csak az alap- (főiskolai) vagy mesterképzések vehetők figyelembe. Mindazonáltal nem zárható ki, hogy a jövőben további fokozatokat is figyelembe vehetünk a vámspecifikus képzés alapjaként. A Bologna folyamat ezen a szinten (felsőoktatás) három különböző ciklussal működik, míg az EKKR sajátos, ún. EKKR-szintekkel működik. Az alábbiakban összehasonlítjuk a két megközelítést:

1. A Bologna folyamat szerinti első ciklus 180 - 240 ECTS-pontból¹¹⁵ áll (főiskolai végzettség). Ez megfelel az EKKR 6. szintjének.
2. A második ciklus a bolognai folyamat szerint 90 - 120 (minimum 60) ECTS pontból áll (mesterfokozat). Ez megfelel az EKKR 7. szintjének.
3. A bolognai folyamat szerinti harmadik ciklus doktori fokozatból áll (ECTS-tartomány nélkül). Ez megfelel az EKKR 8. szintjének. (Nem tartozik e dokumentum hatálya alá)

A bolognai folyamat szerinti mérhetőség elsősorban az ECTS-pontokon alapul, amelyek egy adott képzési programhoz kapcsolódnak, míg az EKKR-szintek a tanulási eredményeken alapulnak, azaz a megszerzett ismeretek, készségek és kompetenciák összességén.

Az elismerési eljárások tapasztalatai

Az Európai Bizottságnál pályázatot benyújtó oktatási intézmény egy három elemből álló elismerési eljárásban vesz részt. Az első fázisban a tagállamban működő felsőoktatási intézmény elkészíti és benyújtja pályázatát. A második fázis során a téma szakértőiből összeállított értékelő bizottság megvizsgálja a pályázatot mennyiségi és minőségi indikátorok vonatkozásban, valamint annak összefüggései tekintetében egyaránt és javaslatot tesznek az Európai Bizottság Vám- és Adóügyi Főigazgatósága (DG TAXUD) számára az elismerés odaítélése vonatkozásában. A harmadik fázisban DG TAXUD dönt az odaítélés tekintetében, illetve elvégzi a kapcsolódó adminisztratív teendőket. Utóbbiak közé tartozik a döntés publikálása és az elismert vámügyi felsőoktatási képzéseket tartalmazó internetes oldal¹¹⁶ naprakészen tartása.

A tanulmány kéziratának készítéséig egy teljes értékelési ciklus zárult le és egy új ciklus indult el. Az első ciklusban – 2019 tavaszától – összesen 8 benyújtott képzési program elbírálása történt meg, amely pályázatokat 7 EU tagállam egyetemei, köztük a magyar Nemzeti Közszolgálati Egyetem készítette el. A 8 pályázat közül 7 esetben az elismerés odaítélésére tett javaslatot az értékelő testület ideértve a magyar pályázatot is, egyet pedig nem talált megfelelőnek. Ebben a pályázati időszakban összesen 6 EU tagállamban működő 7 vámügyi felsőoktatási pályázat nyerte el a fenti címet, amely a szerzők

---

Purpose English Language Competences Needed in Border Control and their Development Potentials I. és II. *Magyar Rendészet* 2017/4. 124, 2018/5. 140.)

¹¹⁵ ECTS – (European Credit Transfer and Accumulation System / európai kreditátviteli és -gyűjtési rendszer.)

¹¹⁶ A tanulmány megjelenése előtti legfrissebb állás szerint összesen 7 felsőoktatási képzési program, illetve programon belüli modul rendelkezik elismeréssel. Ezek betűrendes listája letölthető: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/eu_customs_certificate_of_recognition_recognised_academic_programmes_en.pdf

véleménye szerint igen megtisztelő az NKE Rendészettudományi Karán folyó pénzügyőri képzés számára.

Az új ciklusban három tagállam négy képzése van versenyben a megtisztelő cím elnyerése érdekében. A kézirat lezárásakor még nem született ezekben döntés.

A lezárt értékelési ciklus végén az elismeréseket átadó ünnepséget az Európai Bizottság központi épületében (Berlaymont) rendezték, ahol az EU tagállamainak vámszakmai vezetői is jelen voltak. Az Európai Bizottság fórumot szervezett a nyertes pályázóinak képviselőivel, illetve az értékelő testület tagjaival. A fórum valamennyi résztvevője egyetértett abban, hogy a vámügyi felsőoktatási intézmények szorosabb együttműködése felbecsülhetetlen előnyökkel járna. Erősödne a hallgatói és munkatársi mobilitás, amelynek komoly háttérintézménye az ERASMUS támogatási rendszer. Közös kutatási projektek és ennek eredményeképpen közös tanulmányok születhetnek. Mivel a nyertes felsőoktatási intézmények nem, vagy nem csak a közszféra számára képeznek hallgatókat, hanem a külkereskedelem terén frekvenciált gazdasági társaságok számára is, így kutatási kérdések és eredmények minden résztvevő számára hozhatnak új eredményeket.

Összegzésképpen elmondható, hogy a pályázatban érdekelt valamennyi résztvevő nyertese a folyamatnak. A felsőoktatási intézmények garanciát kapnak, hogy a képzési programjuk a legmagasabb szakmai minőségi elvárásoknak megfelel, amelyet egy külső szakértői szervezet elismert.

A tanszékek, képzési intézetek – így a Vám- és Pénzügyőri Tanszék is – hasznélvezője a képzési programjuk jobb nemzetközi láthatóságának, egyúttal a nyertes oktatási intézmények programjainak megismerésével lehetőség teremtődött a szinergiák jövőbeni felhasználására, hiszen minden benyújtott pályázat más és más területre helyezte a hangsúlyt. Tanszékünk munkatársai egyetértenek abban, hogy a saját képzési programunk további fejlesztése terén is felhasználhatók azok az ismeretek, amelyeket az eljárás során, illetve a partner intézményektől tanultunk el. Emellett a jobb horizontális láthatóság az európai képzés szereplői számára biztosít előnyöket a kutatási projektek, tananyagfejlesztés, oktatói és hallgatói csereprogramok, és más területeken is, amely a korábban már említett együttműködési lehetőségek kiindulópontja lehet.

A hallgatók pedig egy a Bologna-i és az EU-s szabványoknak, bevált gyakorlatoknak megfelelő képzést kapnak és erről a 2021-től a vám- és pénzügyőri szakirányon diplomát szerző hallgatóink egy angol és magyar nyelvű igazolást is kapnak.

A bevételi hatóságok, és azok a külföldi oktatási intézmények esetében, ahol a gazdaság magánszereplői számára is képeznek vámszakembereket, ott a külkereskedelemmel foglalkozó cégek uniós vámszakmai tudással felvértezett munkavállalót nyernek, akinek a tudása összevethető az uniós kompetenciarendszer és a mintatanterv alapján.

Felhasznált irodalom:

- [1] ANDERSON, Lorin W. et al. (eds.) A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing. A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. Longmans, New York, 2001.
- [2] BLOOM, Benjamin S. (ed.) Taxonomy of Educational Objectives. The Classification of Educational Goals. Longmans, London, 1956.
- [3] BORSZÉKI Judit: The Definition of Specific-Purpose English Language Competences Needed in Border Control and their Development Potentials I. *Magyar Rendészet* 2017/4 p. 124
- [4] BORSZÉKI Judit: The Definition of Specific-Purpose English Language Competences Needed in Border Control and their Development Potentials II. *Magyar Rendészet* 2018/5 p. 140.)
- [5] CustCompEU - EU Customs Competency Framework. European Commission, DG TAXUD. Brussels, 2018. URL.: https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/eu-customs-competency-framework_en (letöltve: 2019.11.26.)
- [6] DEHMEL, Alexandra: Making an European area of lifelong learning a reality? Some critical reflections on the European Union's lifelong learning policies. *Comparative Education*, 42(1) 2006. pp. 49-62.
- [7] DÉZSI Zsolt: Kompetencia modellek alkalmazásának lehetőségei és kihívásai. In: CZENE-POLGÁR Viktória – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment. Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. Bp., 2018. pp. 92-93.
- [8] ERDŐS Ákos et al.: NAV Café - A Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának utánpótlása, felkészítésük gyakorlati kérdései. Kézirat. Közlésre befogadta a Magyar Rendészet c. lap. 26 p.
- [9] ERDŐS Ákos – MAGASVÁRI Adrienn – SZABÓ Andrea: Új generáció a rendészeti felsőoktatásban. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2019.
- [10] EU Recognition of State-of-the-Art Customs Academic Programmes. https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/eu-customs-competency-framework/eu-recognition-state-art-customs-academic-programmes_en (letöltve: 2019.09.23.)
- [11] FÓRIZS Sándor: Rendőri képzési modellek Németországban. *Határrendészeti Tanulmányok*, 13 (1) 2016. pp. 37-50.;
- [12] FÓRIZS Sándor: A Cseh Rendőr Akadémia. *Magyar Rendészet*, 2011/3. szám, HU-ISSN 1586-2895, pp. 43-52.;
- [13] FÓRIZS Sándor: Az osztrák rendőrtiszt-képzés. *Magyar Rendészet*, 2011/2. szám, HU-ISSN 1586-2895, pp.105-112.;
- [14] FÓRIZS Sándor: A Szlovák Köztársaság rendőrtiszt-i főiskolája. *Magyar Rendészet*, 2011/1. szám, HU-ISSN 1586-2895, pp. 103-108.
- [15] Green Paper - European Social Policy - Options for the Union. European Commission, Brussels, 1993. URL.: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/434c867b-615c-45bc-950b-2512022c2e8b/language-en> (letöltve: 2019.11.01.)

- [16] Growth, competitiveness, employment. The challenges and ways forward into the 21st century: White paper. [Növekedés, versenyképesség és foglalkoztatás. A kihívások és a 21. századba vezető út. Fehér Könyv.] European Commission, Brussels - Luxembourg, 1994. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0d563bc1-f17e-48ab-bb2a-9dd9a31d5004> (letöltve:2019.11.01.)
- [17] HEGEDŰS Judit – FEKETE Márta: A rendészeti felsőoktatás pedagógiai megújulásának lehetőségei. In: Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.) Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft., Bp., 2018. pp. 289-298.
- [18] HRUBOS Ildikó: Az Európai Felsőoktatási Térség létrehozása mint az Európai Unió felsőoktatás-politikájának központi eleme. *Educatio*, 28(1) 2019. pp. 75-90. DOI: 10.1556/2063.28.2019.1.6
- [19] KOVÁCS Gábor: A nemzeti Közszolgálati Egyetem Alapképzésben végzett rendőrszitzekkel szemben támasztott követelmények változásai. In: GAÁL Gyula; HAUTZINGER Zoltán (szerk.): A határrendészettől a rendészettudományig. Pécs, MHT Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2016. pp. 262.
- [20] KRAJNC Zoltán (szerk.): Hadtudományi Lexikon. Új kötet. Dialóg Campus, Bp., 2019.
- [21] MAGASVÁRI Adrienn: „Pénzügyőrt keresünk... De milyen legyen?” Az EU vámügyi kompetencia-keretrendszere. *Magyar Rendészet*, 16. évf., 3. sz., 2016, pp. 145-153.
- [22] PÉPIN, Luce: The History of EU Cooperation in the Field of Education and Training: how lifelong learning became a strategic objective. *European Journal of Education*, 42(1) 2007. pp. 121-132.
- [23] PUSZTAI Gabriella - SZABÓ Péter Csaba: A bolognai folyamat recepciója Magyarországon. In: KOZMA Tamás – RÉBAY Magdolna (szerk.): A bolognai folyamat Közép-Európában. Új Mandátum Könyvkiadó, Bp., 2008. pp. 78-84.
- [24] SZABÓ, Andrea: The development of the educational policy of the European Union. In: Ádám Antal (szerk.): PhD tanulmányok 12. PTE AJK Doktori Iskola, Pécs. 2013. pp. 181-200.
- [25] SZABÓ Andrea: A bolognai folyamat és hatása a rendészeti felsőoktatásra az Európai Unióban. PhD értekezés. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola, Pécs. 2014.
- [26] SZABÓ Andrea: Nemzetközi együttműködési lehetőségek a felsőoktatásban – különös tekintettel a pénzügyőrtisztviselőképzésre. *Magyar Rendészet*. XVI(4) 2016. pp. 91-105.
- [27] SZABÓ Andrea: Objectives of the Bologna Process and their realization in the education of Hungarian Customs officers. *Customs Scientific Journal*, 7(2) 2017. pp. 54-60
- [28] SZABÓ Andrea: A pénzügyőri képzésektől az adóigazgatási szakirányig. *Belügyi Szemle*, 66(11) 2018. pp. 71-80.
- [29] SZALAYNÉ SÁNDOR Erzsébet: Az Európai Unió közjogi alapjai I. kötet. Dialóg Campus, Budapest-Pécs. 2003. pp. 95-96.
- [30] The Bologna Declaration of 19 June 1999. Joint declaration of the European Ministers of Education. URL.: http://ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/1999_Bologna_Declaration_English_553028.pdf (letöltve: 2019. 11.01.)

- [31] The CustComp^{eu} – Modernising customs through competency-based human resource management. The European Commission. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019. DOI: 10.2778/043467

Lektor:

Kovács Gábor prof. Dr. tanszékvezető egyetemi tanár

rendőr dandártábornok

Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Rendészeti Vezetéstudományi Tanszék

kovacs.gabor@uni-nke.hu

